

Doktoravhandlinger

Svangerskapsforgiftning

Årsaken til svangerskapsforgiftning er ukjent, men det er holdepunkter for at hemmet utvikling av morkaken er vesentlig for utvikling av sykdommen. Svangerskapsforgiftning er definert som kombinasjonen av blodtryksstigning og protein i urinen etter 20. svangerskapsuke, men symptomene varierer fra en stormende debut tidlig i svangerskapet til sakte stigende blodtrykk mot termin. Det er kjent at svangerskapsforgiftning øker risikoen for hemmet fostervekst, men samtidig er langt de fleste barna fra slike svangerskap normalt store. Studien ønsket å belyse hvorvidt ulike risikofaktorer hos mor var assosiert med forskjellige kliniske bilder av svangerskapsforgiftning, og kvinnene med svangerskapsforgiftning ble derfor gruppert etter sykdommens alvorlighetsgrad (mild eller alvorlig), debut tidlig eller sent i svangerskapet, og om de hadde hatt svangerskapsforgiftning i tidligere svangerskap. Videre ble graden av veksthemning hos fosteret i de ulike gruppene av svangerskapsforgiftning analysert. Nivå av vekstfaktorer i navlestrengsblod ble også målt.

Basert på 13 000 fødsler som utgjorde fødepopulasjonen i den sørlige delen av Rogaland i 1993–95, ble svangerskapsforgiftning hos i alt 323 kvinner (2,5 %), og 650 kontrollpersoner uten svangerskapsforgiftning identifisert. Fedme økte risikoen for sen og mild svangerskapsforgiftning, og i disse gruppene var barnets fødselsvekt ikke redusert. Røyking i svangerskapet reduserte risikoen for alle undergrupper av svangerskapsforgiftning, bortsett fra gruppen med tidlig sykdomsdebut. Denne gruppen hadde derimot en betydelig økt risiko for å ha hatt svangerskapsforgiftning i et tidligere svangerskap. Hemmet fostervekst fant vi bare i gruppene med alvorlig, tidlig og tilbakevendende svangerskapsforgiftning.

Kombinasjonen av at gruppene hadde ulikt mønster for risikofaktorer og ulik påvirkning på fødselsvekten, støtter hypotesen om at flere faktorer kan forårsake svangerskapsforgiftning. Siden fødselsvekt er nær knyttet til morkakens funksjon, kan resultatet tale for at morkaken er involvert i sykdomsmekanismene ved tidlig og alvorlig svangerskapsforgiftning, men ikke ved mild og sent debuterende sykdom.

I andre del av studien ble ulike vekstfaktorer i navlestrengsblod målt. Ved alvorlig og

tidlig svangerskapsforgiftning ble det funnet lavere nivå av insulinliknende vekstfaktor-I (IGF-I) og interleukin-6 (IL-6) enn fødselsvekten skulle tilsi, og i gruppen med sent debuterende svangerskapsforgiftning hadde barna høyere leptinnivå enn kontrollbarna. IGF-I, IL-6 og leptin kan derfor være involvert i sykdomsmekanismer i ulike undergrupper av svangerskapsforgiftning eller delta i følgetilstander av sykdomsprosessene.

Studien har bidratt til å øke forståelsen av svangerskapsforgiftning som en heterogen sykdom. For fremtidige studier vil det være hensiktsmessig å bruke relevante subgrupper både for å identifisere årsaker til svangerskapsforgiftning, og for å studere mekanismer for veksthemning. I kliniske oppfølgingsstudier vil analyser av subgrupper av svangerskapsforgiftning kunne gi innsikt i betydningen av intrauterine forhold for utvikling av sykdom senere i livet.

Avhandlingens tittel

Preeclampsia – maternal risk factors and fetal growth

Utgår fra

Institutt for klinisk og molekylær medisin

Disputas 19.10. 2002

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Rønnaug Astri Ødegård

Barneklinikk
St. Olavs Hospital
7006 Trondheim

Langtidsoppfølging av stoffmisbrukere

En sterk økning i overdosedødsfall er observert i Norge det siste tiåret. Undersøkelser viser at intravenøst stoffmisbruk er en tilstand forbundet med høy dødelighet. Men det finnes lite informasjon om hvordan det går med dem som overlever stoffmisbruk. Denne undersøkelsen ble startet for å finne ut hvilken skjebne de unge stoffmisbrukere fra 1970-tallet i Norge fikk på lang sikt. Samtidig med økningen i antall stoffmisbrukere fra 1970-tallet var det en epidemi med akutt hepatitt vesentlig grunnet spredning av hepatitt B-virus gjennom deling av sprøyter brukt til injisering av illegale stoffer. Majoriteten av hepatittpasientene ble innlagt ved Ullevål universitetssykehus, og disse dannet grunnlaget for studiematerialet.

Studien er en langtidsoppfølging av 407

pasienter som var innlagt ved Ullevål universitetssykehus for akutt parenteralt overført hepatitt, 214 med intravenøst stoffmisbruk og 193 uten opplysninger om slikt problem. I den akutte fasen var det ingen dødsfall, mens det var en betydelig overdødelighet blant stoffmisbrukerne i observasjonsperioden. I tillegg til overdosedødsfall forekom det en høyere andel enn forventet av annen voldssom død, mens ingen av stoffmisbrukerne døde av kronisk viral hepatitt. Hele 83 % av de gjenlevende pasienter møtte opp til undersøkelsen de fikk tilbudt. Ved oppfølgingen hadde ingen kronisk hepatitt B, selv om de fleste hadde hatt akutt hepatitt B ved sykehusinnleggelsen. Dette bekrefter at akutt hepatitt B i voksen alder sjelden fører til kronisk lever sykdom. 82 % hadde antistoff mot hepatitt C-virus og hele 22 % var ukjent fra før. Rundt 80 % av de smittede hadde kronisk hepatitt C-infeksjon. Relativt få (6 %) var HIV-positive, og ingen hadde utviklet AIDS. Mange hadde psykiske plager (29 %), og 26 % hadde opplevd å ha et alkoholproblem. En stor andel var blitt uføretrygdet (39 %), som oftest på grunn av psykiske plager, stoff- eller alkoholproblem. Pasientgruppen rapporterte dårlig livskvalitet, og denne var mer relatert til pågående stoffmisbruk og mentale faktorer enn samtidig kronisk hepatitt C.

Avhandlingen viste også at situasjonen etter lang tid hos en gruppe intravenøse stoffmisbrukere var bedre enn ventet, idet hele 65 % hadde greid å komme seg ut av stoffmisbruket. Det var interessant at mange mente at opplevelsen av akutt hepatitt hadde vært med på å skremme dem bort fra videre injeksjonsmisbruk. I tillegg til opplevelsen med akutt hepatitt mente studiedeltakerne at erfaringer med overdoser, egen innsats kombinert med hjelp fra familie og venner og etablering av egen familie var viktigst i prosessen med avvenning fra narkotika.

Avhandlingens tittel

Comprehensive outcome in drug addicts. A study following the course of hepatitis and other conditions over 25 years

Utgår fra

Infeksjonsmedisinsk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Disputas 6.6. 2003

Universitetet i Oslo

Susanne Gjeruldsen Dudman

Infeksjonsmedisinsk avdeling
Ullevål universitetssykehus
0407 Oslo